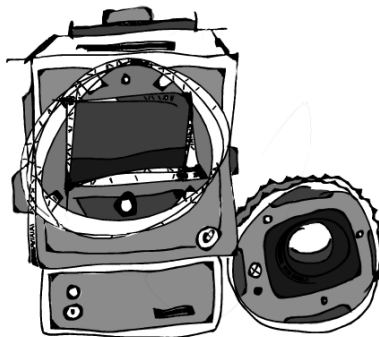

Fem fotografier från månens baksida

av Tekla Svensson

Det jag ska berätta för er nu har jag inte berättat för någon innan. Anledningen är simpel, jag har helt enkelt lovat att aldrig säga det, jag har avgett ett dyrt och heligt löfte om att aldrig avslöja någonting om vad jag och mina två kollegor har upplevt. Det har inte funnits en möjlighet att nämna det för någon eftersom jag under de senaste trettio åren har varit mycket hårt övervakad. Inte på ett särskilt skrämmande sätt, ingen har hotat mig till livet eller tvingat mig till tystnad, nej, myndigheterna har bara låtit mig veta att de ser mig. Två gånger årligen har jag fått besök av kostymklädda kvinnor och män som frågat ut mig om vilka jag umgås med, vem jag arbetar för och, i princip, vad jag har på mackan till frukost. Det är endast på senare år som övervakningen har minskat. Jag är fortfarande rätt säker på att myndigheterna håller koll på min sökhistorik och vilka böcker jag köper i bokaffären, men efter all tid som gått framstår jag antagligen allt mindre som ett hot. Det är därför jag kan berätta det här nu. Troligtvis kommer det att få konsekvenser för mig, men det gör mig detsamma så länge informationen hinner nå ut till folket. Väl där kommer ingen kunna göra min berättelse ohörd. För att få ett sammanhang i det ni kommer få ta del av krävs bakgrundsinformation. Jag ska försöka fatta mig kort.

År 1976 gjordes den första och enda rymdfärden till månens baksida. Ett område stort som halva Europa hade förblivit utforskat under de tidigare månfärderna och ett rymdinstitut, som jag av förklarliga skäl inte namnger, beslutade att ordna en rymdexpedition dit. Syftet var att "utforska om ett antal mörka fläckar (som fotograferats

under tidigare månfärder) kunde innehålla utomjordiskt liv, vara möjliga att bebo eller utvinna råvaror ur som skulle kunna gagna mänskligheten”.

Jag och två andra astronauter blev rekryterade för uppdraget under villkor att vi skulle ha total tystnadsplikt. När man ställdes inför en sådan möjlighet kändes tystnadsplikten som en bagatell, och jag, liksom mina två kollegor accepterade erbjudandet. Jag ska bespara er åren av förberedelser inför expeditionen eftersom det tröttnar ut mig lika mycket att skriva som jag förmodar att det skulle tråka ut er att läsa. Kamerorna som vi fick med oss vill jag däremot säga några ord om:

Modellen hette Ginko600EL och var en utvecklad variant av den kamera som hade tagit bilderna vid den första månlandningen. Eftersom dokumentation och provtagning var de viktigaste uppgifterna under expeditionen var kamerorna utformade med en mängd specialfunktioner som till exempel skulle hindra dem från att överhettas vid användning eller skadas under uppskjutningen. Kamerorna var även utrustade med en ovanligt stark blixst eftersom vår månvisstelse skulle äga rum under en månnatt, som varar i ungefär fjorton jorddagar. På dagen är temperaturen på månen över 100 °C medan temperaturen på natten sjunker till omkring -180 °C. Utöver den, relativt sett, mer behagliga temperaturen erbjuder natten även ökade chanser att finna möjliga livsformer, vilket var ett syfte som genomsyrade hela företaget. Att syftet uppnåddes, och att vi faktiskt fann ett rikt ekosystem i en av de mörka fläckarna, var något som jag aldrig kunnat ana innan avresan.

Innan jag går händelserna i förväg måste jag nämna att mina förklaringar till vad kommande fotografier föreställer troligtvis är bristfälliga. Jag är astronaut, inte biolog och jag och mina kollegor fick aldrig ta del av forskningen som följde på vår hemkomst. Som en naturlig del av hemlighetsmakeriet fick vi heller inte tillgång till fotografierna vi tagit. Detta gjorde mig och mina kollegor mycket upprörda då vi ansåg att vi hade all rätt att få behålla dem. Anledningen till att jag ändå kan visa upp dessa fem fotografier är att jag, innan jag lämnade

Fotografi nummer 1: Min kollega

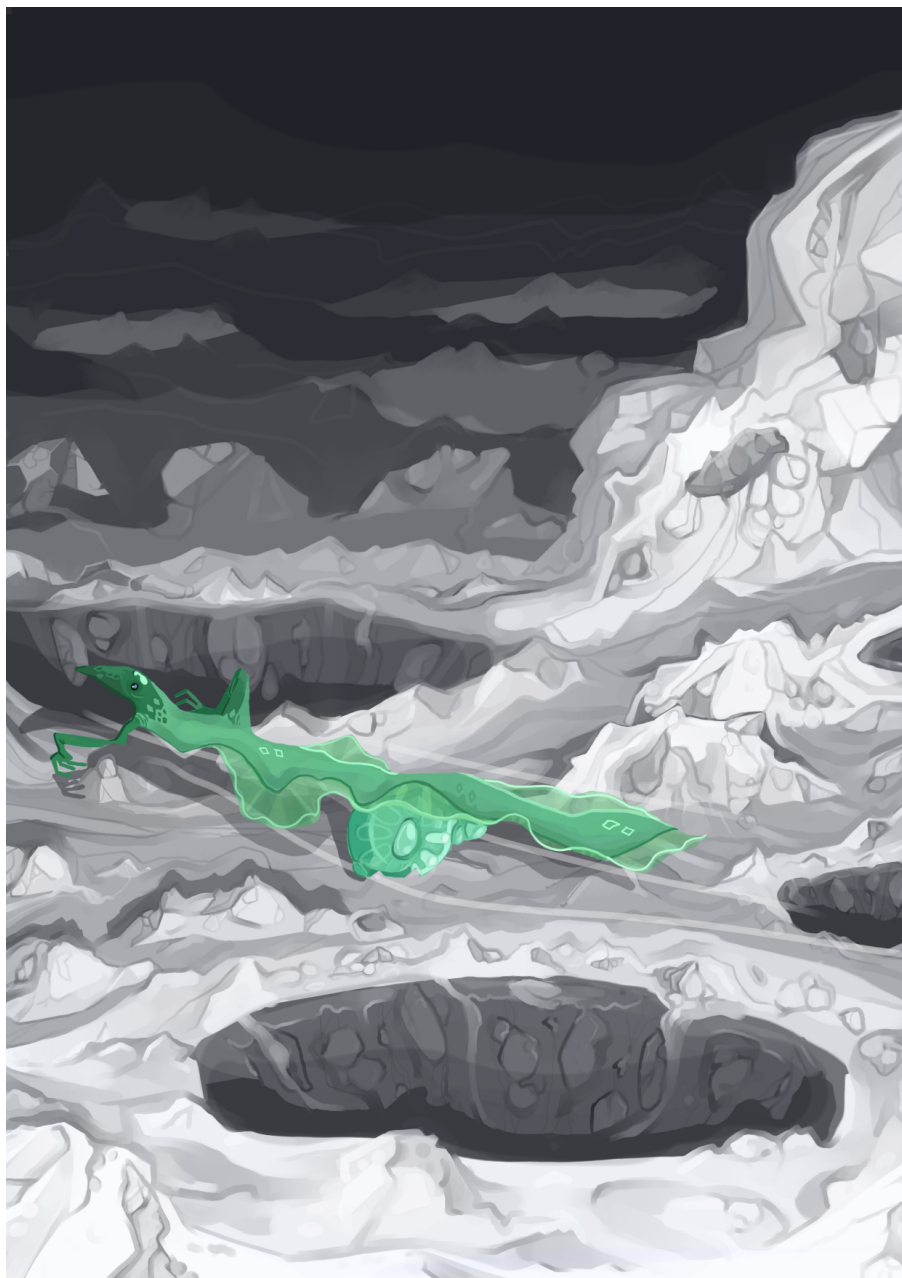
rymdinstitutet för gott, lyckades övertala en god vän till mig på laborationsavdelningen att kopiera ett antal och smugla ut dem till mig. Det jag visar är de bilder hon gav mig, fem utav ett hundratal som vi förde med oss hem till jorden, och nämnas bör att dessa inte på något sätt ger rättvisa åt hur det var att uppleva det med egna ögon.

Det första fotografiet finns det inte mycket att berätta om. Vi tog ett antal testbilder på väg till månen för att försäkra oss om att kameran fungerade. Min kollega, som jag förmodar att jag trasslar till det för en del genom att publicera denna bild, är just i färd med att tillreda middagen som består av någon form av köttfärssubstrat. Om jag minns rätt är det vid tidpunkten då denna bild togs mindre än ett dygn kvar tills vi landar på månens baksida. Både jag och mina två kollegor var övertygade om att baksidan skulle bestå av samma livlösa gråa berggrund som framsidan.

Utan att fästa mig vid tekniska beskrivningar gick landningen precis enligt planen; efter att kommando-modulen placerat sig i månens omloppsbana sänktes månlandaren med mig och min kollega ned till en bestämd koordinat strax utanför en av de mörka fläckarna. Den kvarvarande besättningsmedlemmen stannade i kommandomodulen.

Efter att månlandaren stod stadigt på de tre stödbenen bytte jag och min kollega om till rymddräkter och öppnade slussarna. När vi tog de första stegen ned från farkosten bredde ett stort och mörkt landskap ut sig framför oss. Inga variationer syntes någonstans längs horisonten. Vi hissade ned månbilen och gjorde oss redo att fara iväg. Det krävdes en bilfärd på en timme för att ta sig till vår expeditions mål som var mitten av den mörka fläcken närmast oss.

Vi hade kört i ungefär en halvtimme när det steniga landskapet vi färdades över sakta skiftade färg. Markens textur förändrades även från sandig till mer fast och sammanhängande. Månbilens strålkastarkägla, som lyste upp ett femtiotal meter med ett kallt ljus, avslöjade att marken framför oss blev mörkare och mörkare. Döm om min förvåning när jag såg att ljuset bröts i en slags

Fotografi nummer 2: Ödleliknande varelse

vibration längre fram, liknande hur ljuset bryts strax ovanför en asfalterad väg en varm dag. Vi styrde månbilen mot det mystiska fenomenet när plötsligt en blekgrön varelse sprang mitt framför oss. Den följdes av två till av samma sort och när den sista sprang förbi hade jag samlat mig tillräckligt för att fatta kameran och ta några bilder.

Forskargruppen som fick ta del av alla bilder på varelsen, samt spår av dess spillning som vi hittade senare, har utan tvekan tilldelat den ett vetenskapligt namn och klassificering, men mitt egna ovetenskapliga namn är "kraterklättraren". Det tillfället är den enda gången vi stötte på kraterklättrare men jag kommer fortfarande ihåg deras fascinerande rörelsemönster. De använde sina armar för att ta sig över kanter och sedan utnyttjade de farten för att rulla på marken medan de åter gjorde sig redo att skjuta ifrån med armarna. På undersidan av kroppen var en stor cirkelformad blåsa. Den verkade fungera som ett slags hjul. Den svaga gravitationen bidrog till att de kunde förflytta sig mycket snabbt, och jag minns det som att de nästan svävade fram längs marken.

Fotografi nummer tre förklarar ursprunget till den vibrerande gasen. Efter att de flyende varelserna hade försvunnit i mörkret rullade jag och min kollega vidare mot det svartgråa området framför oss. Jag ska inte ljuga; innanför rymddräkten svettades jag och mitt hjärta slog mycket fort då vi skumpade över marken. Jag undrade vad som skulle kunna finnas mer, nu när vi upptäckt att det fanns liv på månen.

Vi rullade ner för en svacka som liknade sidan av en stor krater där marken var alldeles svart och hård. När jag tittade tillbaka på vägen vi åkt såg jag att månbilen inte lämnat några spår efter sig. Framför oss, ungefär tio meter bort, steg vibrerande gas upp från ett antal fläckar. Vi klev ur bilen, tog med oss en kamera och provburkar och gick mot den närmaste fläcken. Först såg jag ingenting alls förutom den skälvande dimman, men när jag lyste med ficklampan avtecknade sig tre små stjärnformade organismer på marken. De var ungefär tio centimeter breda och bestod av ett genomskinligt material som påminde om kroppen på en blåmanet. I mitten hade de en

cirkulär utbuktning. Varelsen påminde om ett lönnlov i formen.

Efter en snabb överläggning med min kollega över det knastriga ljudsystemet beslöt vi oss för att lyfta upp en för att observera närmare. När min kollega böjde sig ner och, så försiktigt som rymdhandskarna tillät, lirkade loss en varelse, följde några korta rötter med upp.

Min kollega lade ned varelsen i en provburk som skulle föras hem till jorden och efter det samlade vi ihop ett antal stenprover. Vi fångade även in en liten mängd gas i en behållare som var specialtillverkad för det syftet. Sedan begav vi oss tillbaka till månlandaren eftersom den första expeditionen endast var planerad att pågå i två och en halv timme.

Till forskningsgruppens förtret skrumpnade organismen ihop endast ett kort tag efter att vi tagit ombord den på farkosten, trots att den låg i ett lufttätt utrymme, och vilket gjorde det svårt att göra några vettiga analyser av den hemma på jorden. Gasen, däremot, var lätt att analysera och jag lyckades ta reda på, genom min kontakt på laborationsavdelningen, att den bestod av ren koldioxid.

På tillbakavägen stötte vi inte på annat än månsten, som ljusnade ju närmare rymdfärjan vi kom. Väl där rapporterade vi till vår kollega vad vi hade varit med om, samt till basen på jorden. Ett antal timmar förflöt då det var tänkt att vi skulle vila upp oss och se till att månbilen fungerade som den skulle, men vad vi egentligen sysslade med kan jag för allt i världen inte minnas.

Nästa månbilsrutt förväntades pågå i fyra timmar. När vi fick signal från jorden att det var dags att ge oss iväg steg vi in i de stela rymddräkterna och slussades återigen ut på månens yta. Denna gång färdades vi längs med de mörka områdena ett bra tag för att sedan tvärt svänga in mot en djup kometkrater. Denna väg var beräknad att leda oss till den mörkaste fläcken som fångats på bild av tidigare månfarare. Efter ungefär en timmes åktur började den vibrerande gasen dyka upp igen som en dimma över klungor av de stjärnformade organismerna. I början låg de bara utspridda här och där i grupper om tre eller fyra,

Fotografi nummer 3: Rymdhandske med markorganisme

men ju längre vi åkte desto större och tätare blev klungorna. Till slut vilade där överallt ett skikt av gas några decimeter över ytan.

Då och då lät jag min ficklampa svepa över omgivningen, och det var när jag gjorde det som jag skymtade något skärt i kanten av ljuskäglan. Jag klappade på min kollegas arm för att säga åt honom att stanna bilen. När jag återigen riktade ficklampan mot det rosa utspelades en otrolig syn inför mina ögon. Bort från ljuset sprang en vettskrämd varelse, inte större än en huskatt, iväg med skuttande språng. I bakgrunden skymtade jag ännu en varelse av samma sort, men ficklampan var för svag för att lysa hela vägen bort till där den befann sig.

Min kollega manövrerade bilen skickligt och riktade de starka strålkastarna åt det håll som varelsen sprungit. Mot månens mörka yta avtecknade sig då en liknande varelse, som en klick av rosa färg i ett gammaldags, svartvitt fotografi. Eftersom den var betydligt större gissade jag att det var den flyende individens förälder. Den stora verkade inte lägga märke till oss. Min kollega beslöt sig för att krypköra mot dem. Ju närmare vi kom, desto tydligare uppenbarade sig djurens märkliga gestalter. Varelserna liknade korsningar mellan grisar och elefanter. Huden var lös och bildade veck varhelst djuren böjde någon led. Det mest besynnerliga var huvudena, framför de mörka ögonen sträckte sig en köttig snabel. Ovansidan av huvudena pryddes av två stora öron. Jag funderade på vad dessa varelser levde av, om de kunde vara köttätare och på det sättet utgöra ett hot mot oss. Men jag såg på djuren och slog snabbt bort tanken. De klumpiga benen verkade inte kunna komma upp i någon hög hastighet, inte heller verkade de ha några klor. Jag fick intrycket när jag betraktade deras mörka ögon att detta var vänliga djur.

Den mindre varelsen stannade ett antal meter ifrån den stora och vände sig om mot oss. Den höll ett öra upplyft och vajade sakta med snabeln. När månbilen var ett tjugotal meter ifrån de båda djuren, stannade vi och steg ur. Vi kunde inte riskera att de skulle fly undan det skrämmande fordonet och dessutom låg här klungorna av lövliknande varelser så tätt att det var svårt att komma

fram på annat vis än till fots, om man inte ville riskera att köra över dem. Det krävdes att vi befann oss nära dem om vi skulle kunna ta bra och detaljerade fotografier. Jag minns att min kollega frågade mig om han skulle ta med sig elstötsvapnet som satt fastspänt vid sidan av bilen, ifall att djuren kunde vara farliga. Jag svarade att det inte verkade vara någon fara och att det inte behövdes, vilket endast var vad min magkänsla sade mig.

När vi sakta närmade oss fick vi en allt mer tydlig bild av vad den stora varelsen höll på med. Det svarade på en del frågor om hur livet på månen fungerade, och vad som utgjorde fundamentet i ekosystemet som rådde där. Jag ska försöka förklara.

Den större mångrisen, som jag tar mig friheten att tills vidare kalla djuret, stod böjt med huvudet riktat mot marken över en samling lövliknande organismer och snabeln utsträckt. Jag såg hur den disiga gasen sögs in i snabeln när djuret andades in. Mångrisen tog därefter några steg mot en annan klunga av markorganismer och svängde med huvudet över dem innan den återigen sög in koldioxiden. Jag förbryllades av hur olikt detta var ifrån alla jordlevande djurs sätt att fungera. Till det yttre var mångrisen någolunda lik en varelse som skulle kunna existera på jorden, men dess inre uppbyggnad måste skilja sig markant ifrån allt vad vi är vana vid. Att uppta koldioxid och använda det för att utvinna energi är vad jordens växter och alger sysslar med, inte djuren.

Att det var koldioxid gasen bestod av fick jag som sagt reda på först efter att vi återvänt till jorden, men redan när jag stod och iakttog mångrisarna hade jag vissa spekulationer om att det kunde vara så. Jag började nämligen lägga ihop två och två angående den svarta, något klibbiga markytan och gasen som sipprade ut från lövvarelserna. Kunde det vara så att de lövliknande organismerna fick sin energi genom att omvandla det klibbiga i marken till koldioxid, likt människans förbränningsmotor?

Plötsligt lyfte den stora mångrisen på huvudet och tittade rakt mot oss. På så nära håll tycktes dess ögon vara djupa, svarta hål som man försvann in i när man

Fotografi nummer 4: "Mångrisar"

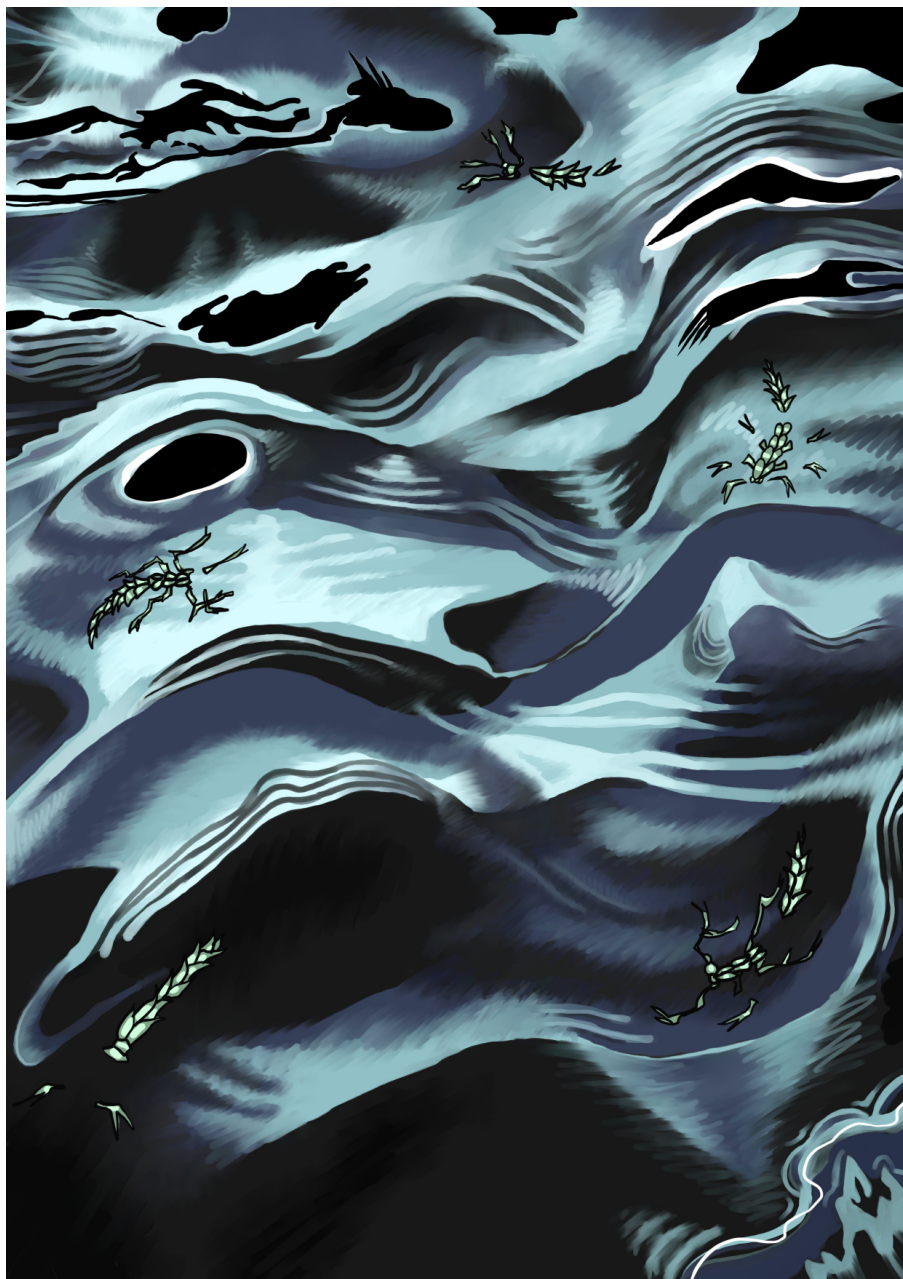
betraktade dem. Efter en tid, som kändes som en evighet, ruskade varelsen på huvudet och återgick till sitt uppsugande av gas. Den började även äta några av de lövliknande organismerna.

Min kollega påpekade genom ljudsystemet att det var bäst att vi gick vidare mot kraterns mitt, om vi skulle hinna fram inom beräknad tid. Jag tog ett antal fler bilder av månggrisarna och gick sedan motvilligt efter min kollega. Vi beslutade att gå till fots för att inte skada månloven, som uppenbarligen hade en viktig roll i ekosystemet.

När vi hade vandrat i ungefär en halvtimme fann vi spillning som jag tror tillhörde den ödleliknande varelsen som sprungit framför månbilen tidigare samma dag. Vid tidpunkten för fyndet hade marken blivit så klibbig att det följde efter smala, svarta trådar varje gång som jag lyfte på de breda skorna. Efter ytterligare ett tag såg vi något stort och svart breda ut sig framför oss. Det var en sjö, som kan ha varit ungefär 100 meter tvärs över. På marken kryllade det av lövliknande varelser.

När vi kom fram till kanten av sjön satte sig min kollega ned på knä och fyllde några burkar med den svarta vätskan. Den var något tjockare än vatten och lämnade svarta fläckar på hans händer och knän. Det fanns inga tvivel om saken; vi hade funnit en oljesjö. När jag stirrade ned på ytan dök plötsligt några mycket små simmande varelser upp. De såg ut som larver, och använde skickligt sin bakkropp för att ta sig fram i oljan. De var mellan 3 och 5 centimeter långa. Jag böjde mig ned över ytan och tog en bild på det fantastiska skådespelet. Sedan var det dags att gå tillbaka till månbilen och köra till månlandaren.

Oljesjön och de kringliggande oljetäta områdena utgjorde grundstenen i ekosystemet som vi upptäckt. Alla arter var beroende av den svarta vätskan på ett eller annat vis; de lövliknande organismerna fick energi genom att förbränna den, och månggrisarna levde i sin tur på gasen som bildades. Hur kunde vätskan ha bildats? Hade det, likt jordens olja, bildats av uråldriga skogar och djur som dött och delvis förmultnat för att sedan pressas ihop till vätska?

Fotografi nummer 5: Insekter i oljesjön

Hade månen, en gång i tiden, varit lika grönskande som jorden? Forskaravdelningen på jorden undersökte proverna och fick svar på dessa frågor, men de svaren nådde aldrig mig.

Jag tänker ofta på den grå himlakroppens öde. Det som hemsöker mina tankar mest är vad som hände med livet på månen efter att vi återvänt hem från expeditionen med fotografier och prover. När vi var tillbaka i månlandaren och rapporterade till jorden om vår upptäckt av den svarta sjön blev det tyst på andra linjen i några sekunder. Sedan hördes upphetsade röster och efter det fick vi höra att de var nöjda med vår insats, varpå de avslutade samtalet. När läget var inne, och kommandomodulen befann sig ovanför oss, sköts vår delskyttel upp av fyra kraftiga motorer. Underdelen av månlandaren och mån bilen lämnades på månens yta. Efter att vi dockat med kommandomodulen avvek vi från omloppsbanan och påbörjade resan hem.

Det jag minns klarast från de tre dagarna som följde var ett samtal från ledaren av rymdinstitutet. Han började med att gratulera oss för en lyckad expedition, "som hade bidragit med revolutionerande information som helt säkert skulle gynna mänskligheten". Sedan ändrades hans tonläge, och han förklarade att det var mycket noga att vi inte berättade om detta för någon vid landningen eller efteråt. Han påminde om vårt löfte att hålla total tystnadsplikt, som vi avlagt innan vi tackat ja till att följa med på resan. Jag frågade om han inte ansåg att jordens befolkning hade rätt att få veta att det fanns liv på månen, varpå han inte gav något svar. Han sade endast att det låg i nationens intresse att hålla upptäckterna hemliga.

Efter landningen, som förlöpte utan komplikationer, blev vi satta i karantän i fyra dagar. Under denna tid tömdes modulen på alla prover och fotografier. Vi fick aldrig se dem mer, förutom de jag lyckades få tag i efteråt. Hur mitt liv utvecklade sig efter månresan berättade jag ytligt om i början av denna text, och för övrigt hör det inte till denna berättelse.

Jag vädjar till alla som läser detta att försöka förstå min frustration över att inte kunna avslöja detta tidigare. Det har gått nästan 40 år sedan jag och mina kollegor

återvändande till jorden, och varje dag efter det har jag i tanken rest tillbaka till den mörka ytan och de makalösa varelserna som levde där. I min fantasi ser allting precis ut som då; den lilla mångrisen sitter fortfarande och svingar lätt på snabeln medan den ser in i mina ögon. Den svarta sjön ligger fortfarande orörd och blank och skänker näring åt alla kringlevande organismer.

Tyvärr befarar jag att mycket kan ha förändrats sedan dess. Om jag känner människosläktet rätt finns det inga brott som inte kan begås så länge det finns pengar att utvinna. Jag vet inte om det gjordes fler resor till månens baksida. Troligtvis är det så. Det är möjligt att oljan i den svarta sjön pumpades upp och forslades hem till jorden för att säljas. Det skulle innebära ett säkert slut för alla månlevande djur. Hur det än ligger till har jag fullgjort min plikt att tala om sanningen för mänskligheten, och nu är det upp till var och en att bestämma hur ni vill agera utefter detta.

©Tekla Svensson 2018
xalentinax@gmail.com

